

המלמד

parashatshavua.com

מתכוננים לפרשה

מה בפרשה?

מֹשֶׁה רִבְּנוּ פָתַח אֶת שִׁירַת הָאָזִינוּ בְּבִקְשָׁה מֵהַשָּׁמַיִם וְהֶאֱרָץ לְהִיּוֹת עֲדִים לְדַבְּרוֹ וּבְבִקְשָׁה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁמַע וּלְהִפְנִים אֶת דְּבָרָיו.

מֹשֶׁה רִבְּנוּ פוֹנֶה לְעַם יִשְׂרָאֵל וּמְבַקֵּשׁ מֵהֶם לְלַמֵּד וּלְזָכֹר אֶת אֱהָבַת הַקַּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל לְאוֹרֵךְ כָּל הַדּוֹרוֹת וְלֹא לְהִיּוֹת כְּפוּנֵי טוֹבָה וְלַעֲזוֹב אֶת הַתּוֹרָה . לְמִרּוֹת אֱהָבָה זוֹ וְהַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַקַּב"ה בְּשִׁפְעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עִם יִשְׂרָאֵל עֲתִיד לְחֻטֵּא "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט" וּלְהַעֲנִשׁ עַל מַעֲשִׂים אֵלּוּ. אַף עַל פִּי כֵן מֹשֶׁה רִבְּנוּ מְנַחֵם אוֹתָנוּ: "... כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם וְנִקָּם יִשִּׁיב לְצָרָיו וְכִפֹּר אֲדָמְתוֹ עִמּוֹ"

בְּסוֹף הַפְּרָשָׁה מֹשֶׁה אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁמַע לְדַבְּרֵי הַשִּׁירָה וְאִזּוֹ ה' צִוָּה אֶת מֹשֶׁה לַעֲלוֹת לְהַר נֶבֹ, לְרֹאוֹת אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן מִשָּׁם וּלְמֹת שֵׁם בְּהַר. (הַר צְבִי הָאֲרִיס)

”בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל-גּוֹזְלָיו יִרְחַף... יִקְחֵהוּ יִשְׁאַהוּ עַל-אֶבְרָתוֹ”

המלמד

מתכוננים לפרשה

שירת האזינו (לב, א-ג)

פרשת השבוע שעבר "ויילך" הסתיימה בהכנות לקראת ברית העדות בין הקב"ה לעם ישראל. הברית היא שירת האזינו המפורסמת. השירה כתובה בצורה מיוחדת בספר התורה "אריח על גבי אריח" בשני טורים צרים. בגלל חשיבותה הרבה של שירת האזינו, בזמן בית המקדש היו מחלקים את השירה לשישה חלקים ובכל שבת, בזמן הקרבת קורבן המוסף של שבת, היו קוראים אחד מהחלקים, ולאחר שש שבתות היו מתחילים מחדש. נלמד על הברית הנכרתת בפרשה.

1. את מי לוקח משה רבנו כעדים לכריתת הברית בין הקב"ה לעם ישראל? (לב,א)

מובא במדרש תנחומא מדוע דווקא העיד משה רבנו את השמים והארץ: "לפי שהם קימים לעולם, וישראל קימים לעולם, לכהן הזמנים לעדות, שיקימו ישראל התורה והמצוות. ואם חס ושלום יבטלו, יד העדים תהיה בם בראשונה להמיתם. פתיב: ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה"

מדרש תנחומא מלמד אותנו על גדולתו של משה רבנו ושואל המדרש: "אמר ישעיה (הנביא), ששמעו שמים והאזיני ארץ" מה ראה ישעיהו לומר, שמעו שמים.... משה אמר, האזינו השמים. וישעיהו אמר, שמעו שמים והאזיני ארץ. אמר רבי עקיבא, מלמד, פיון שאמר משה את התורה, בשמים היה, והיה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חברו, שאמר, האזינו השמים. וראה את הארץ רחוקה ממנו, ואמר, ותשמע הארץ. אבל ישעיה שהיה בארץ וראה שמים רחוקים ממנו, התחיל לומר, שמעו שמים, ואחר כך, והאזיני ארץ, שהיתה קרובה אליו. (לב,א)

2. משה רבנו מתפלל שדברי הברית יתקבלו באהבה וברצון בעם ישראל. השלימו: "

יערף _____ (שהוא חיים לעולם) _____ (התורה והעדות שאני מעיד בהם) תזל כטל אמרתי,

עלי דשא (כרוחות המחזיקין את העשבים ומגדלים אותם) _____ עלי עשב (כטיפות הגשם על

העשבים) " (לב,ב)

3. משה רבנו פותח בתיאור גדלות הקב"ה וחוזקו ואף על פי כן "תמים פעלו" ומשלם שכר טוב לצדיקים לעולם הבא ולרשעים בעולם הזה. ולמרות זאת עם ישראל חוטא. כיצד מכנה משה רבנו את עם ישראל? (לב,ו)

4. משה רבנו מצווה אותנו ללמוד את העבר שלנו ולשאול את הזקנים כיצד הקב"ה הוציא אותנו ממצרים ורומם אותנו במדבר: "זכר ימות עולם (כל מה שהיה מבריאת העולם) בינו שנות דוד ודוד שאל אביך ויגידך זקניך ויאמרו לך". הקב"ה שמר על עם ישראל והביא אותם לכניסה לארץ. איזו דוגמא מביא משה רבנו לשמירת הקב"ה עלינו? (לב,יא)

המלמד

מתכוננים לפרשה

5. התורה מתארת את השפע הגדול שנתן הקב"ה לעם ישראל: "וַיֹּאכַל תְּנוּבַת שְׂדֵי וַיִּנְקְהוּ דְבַשׁ מִסֵּלַע וְשֶׁמֶן מִחֶלְמִישׁ צוּר, חֶמְצָאֵת בְּקָר וַחֲלָב צֹאן ...". כיצד מתנהג עם ישראל? השלימו: " וַיִּשְׁמַן _____ שְׁמֵנָת _____ וַיִּטֵּשׂ אֶלּוֹק עָשָׂהוּ" (ל,טו)
6. ב"תמורה" לחסד הגדול שעשה הקב"ה עם עם ישראל, עם ישראל עובדים עבודה זרה שאפילו הגוים לא היו רגילים לעשות כ"כ רע "יִזְבְּחוּ לֵאלֹהִים ... לֹא יִדְעוּם חֻדְשִׁים מְקָרֵב בָּאוּ ...". מה עושה הקב"ה בגלל ההתנהגות של עם ישראל? (ל,כ)
7. התורה מתארת את העונשים שמגיעים עלינו ברגע שהקב"ה עוזב אותנו ולא משגיח עלינו. עם ישראל חוזר להיות כעם ככל העמים ומקבל הן עונשים "טבעיים" והן מלחמות עם הגוים שמנצלים זאת ומכים בעם ישראל ככבשה בין שבעים זאבים "אֶסְפָּה עֲלֵימוּ רְעוֹת ... מִזֵּי רָעַב וְלַחְמֵי רֶשֶׁף וְקָטֵב מְרִירִי מִחוּץ תִּשְׁכַּל חָרֵב וּמִחֻדְרִים אֵימָה ...". הגוים חושבים שהניצחון מגיע בזכותם ובזכות אליליהם ולא מבינים שהקב"ה עשה זאת: "פֶּן יֹאמְרוּ יִדְנֹו רָמָה וְלֹא הִ' פָּעַל כָּל זֹאת". איזה מקרה מביא משה רבנו לקללה שהייתה לעם ישראל כאשר היו האויבים נלחמים בהם? (ל,ל)
8. משה רבנו מלמד אותנו את ההבדל בין עם ישראל הצדיקים שאף על פי שחוטאים, לא יורדים למדרגה של הגוים הרשעים: שעליהם נכתב "כִּי מִגִּפְּן סֹדִם גִּפְּנָם וּמִשְׁדָּמֹת עֲמָרָה (לפי שמעשיהם מעשה סדום ועמורה) עֲנַבְמוּ עֲנַבֵּי רוֹשׁ אֲשַׁכְּלֹת מְרֹדֹת לָמוּ (עשב מר ומשקה מר ראוי להם, לפי מעשיהם פורענותם)" והקב"ה עתיד להיפרע מהם "יְדִי אֲשִׁיב נֶקֶם לְצָרִי, וְלִמְשַׁנְּאֵי אֲשִׁלֵּם".
- השלימו: "הַרְגִּינוּ _____ (לאותו הזמן ישבחו האומות את ישראל, ראו מה שבחה של אומה זו, שדבקו בהקב"ה בכל התלאות שעברו עליהם ולא עזבוהו) כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקוּם _____ וּכְפָר אֲדָמָתוֹ עָמוֹ (כשעמו מתנחמים ארצו מתנחמת)" (ל,מג)

הצווי האחרון של משה לעם ישראל (ל,ב, מד-מו)

משה רבנו אומר את השירה יחד עם הוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן. חכמים מלמדים אותנו מדוע משה רבנו קורא לו כאן הושע (ולא יהושע)? לומר שלא זחה דעתו עליו, שאע"פ שניתנה לו גדלה, השפיל עצמו כאשר (היה) מתחלתו. כיצד מתאר משה את החיבור בין עם ישראל לתורה? השלימו: "כִּי הוּא _____ וּבִדְבַר הַזֶּה _____ עַל הָאֲדָמָה" (ל,ב,מו)

על הפסוק "כִּי הוּא חַיִּיכֶם..." למדנו את המדרש: "פעם אחד גזרה מלכות יון שמד על ישראל שלא יעסקו בתורה. הלך רבי עקיבא וחבריו ועסקו בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו, ואמר לו: הרי אתה מסתכן בעצמך שאתה עובר על גזירת המלך. אמר לו רבי עקיבא: אמשול לך משל למה הדבר דומה? לשועל שהיה מהלך על שפת הנהר, ראה שם דגים רצים ומתחבאים. אמר להם:

המלמד

מתכוננים לפרשה

בואו ולכו אצלי ואטמין אתכם בנקיקי הסלעים ואל תתייראו. אמרו לו: ואתה הוא שאומרים עליך שאתה פקח שבחיות?! אין אתה אלא טיפש. כל חיינו אינו אלא במים, ואתה אומר לנו, עלו ליבשה. ומה במקום חיותינו אנו מתייראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה! ואף אנו כל חיינו אינו אלא בתורה, דכתיב: כי היא חייד ואורד ימיך (דברים ל כ). ואתה אומר, מסתכן אתה בעצמך?! לימים מועטים נתפסו שניהם. אמר לו פפוס לרבי עקיבא: אשריך שנתפסת על דברי תורה. אוי לו לפפוס, שנתפס על דברים בטלים (תנחומא פרשת כי תבא)

ציווי אחרון למשה (לב, מחנב)

1. משה מסיים את השירה והקב"ה מצווה את משה לעלות אל "הר העברים". איזה שם נוסף יש להר? (לב, מט)
2. מדוע הקב"ה מצווה את משה לעלות אל ההר? (לב, מט)
3. הקב"ה מודיע למשה שלאחר שיראה את ארץ ישראל הוא ימות כשם שמת אהרון. מה הסיבה שמושה רבנו לא נכנס לארץ עפ"י הכתוב בפרשה? (לב, נא)

מבאר לנו רש"י על חטאם של משה ואהרון: "על אשר לא קדשתם אותי..". גרמתם לי שלא אתקדש, אמרתי לכם "וּדְבַרְתֶּם אֵל הַסֵּלַע", והם הכוהו, והוצרכו להכותו פעמיים, ואילו דברו עמו ונתן מימיו בלא הכאה, היה מתקדש שם שמים, שהיו ישראל אומרים, ומה הסלע הזה שאינו לשכר ולא לפורענות (בגלל שהוא דומם), אם זכה אין לו מתן שכר, ואם חטא אינו לוקה, כך מקיים מצות בוראו, אנו לא כל שכן "

11

